

Marinko IVANIŠEVIĆ

Radio Đurđevac

RADIO ĐURĐEVAC

1964. – 2004.

ČETIRI DESETLJEĆA U SLUŽBI SVOJIH SLUŠATELJA

U predvečerje ponedjeljka 15. lipnja 1964. godine, oko 18,00 sati s razglasa ispred crkve sv. Jurja, "kod Imbre" kraj "Fantonijevog" na trgu Maršala Tita te s rijetkih radio prijamnika u to vrijeme, uz glazbu iz filma "Most na rijeci Kwai" začulo se: "Ovdje Radio Đurđevac na srednjem valu od 228,5 metara...".

Navedeno je u mikrofon, pričvršćen za drveni stalak, izgovorila djevojčica Anđelka Lenhard, učenica završnog razreda đurđevačke Osnovne škole. Pokraj nje je, prema njezinim sjećanjima, vrlo ozbiljna lica s puno straha i uzbuđenja, tada raspoloživom tehnikom rukovodio idejni tvorac prvog đurđevačkog elektronskog medija, Marijan Kružić-Cico.

Po njegovim sjećanjima saznajemo i jednu neobičnost. Prilikom instalacije tehnike za Radio, danima prije obavljalo se niz provjera kakvom kvalitetom i koliko daleko će se čuti signal s amaterskog odašiljača koji je bio u prostoriji do studija. S postavljenog odašiljača prvi puta se, radi prikriivanja lokacije, ugađanja gramofona i mikrofona, govorilo; ...*ovdje radio mičetinac...*!

Svrha i cilj u to vrijeme, s dva gramofona, jednog Shurovog mikrofona, radio aparata Melody – proizvođača Ei Niš, pruručno izrađenog miks pulta, ampermetra, kasnije Uherovog magnetofona, te gramofonskih ploča posuđenih iz ondašnjih skromnih privatnih kolekcija, bila je zapravo moderna odmjena ondašnjih "glasno čitača" proglaša, odnosno općinskih kurira s limenim bubnjem koji bi na stepenicama stare općinske zgrade, nedjeljom, "davali na *znajnje* što kaj ima za prodati ili *menjati*" i to bi ponovili ako netko nije stigao od prve zapisati.

Marijan Kružić školovani električar, porijeklom Bjelovarčan, *dotepenec* u Đurđevac, zaljubljenik u glazbu i u to vrijeme revolucionarni medij - radio, odlučio se na avanturu koja traje do danas. Prva, uglavnom dvosatna večernja emitiranja prošla su uz čuđenja i prepričavanja dijela građana, ali i uz podozrivost ondašnje političke garniture.

Začudo, "gradski oci" se nisu previše opirali Cicinom rukotvorju, dapače brzo su i službeno počeli podržavati Radio Đurđevac, možda iz razloga što je bilo drugih, već uhodanih radija u okolnim mjestima. Možda je bio u pitanju svojevrсни đurđevački "inat" poput onog, ako radio imaju *Virovci* ili *Pitomačani*, trebamo ga imati i mi!

U dogledno vrijeme definirana je prva "programska shema". Tako se na Radio Đurđevcu moglo svakoga dana od 17,00 do 19,0 sati slušati proglaše, želje i čestitke i sl. Kako je vrijeme odmicalo u Radio Đurđevac, znatiželjom vođeni i osobnim sklonostima k toj vrsti izraza, sve više su počeli dolaziti mladi ljudi i tako je nastajala ekipa suradnika koja je prema vlastitim afinitetima osmišljavala i "uređivala" prve emisije. Među takvima, pomalo i zaigranima, bili su vikendom

Anđelka Lenhard, a češće tjedno Drago Markovica, Vesna Ribarić i drugi mladi ljudi. Prema sjećanjima, Cico je za sve suradnike bio "strah i trepet", autoritet te nije dopuštao nikakvu neozbiljnost. I tako je zaživio Radio Đurđevac...!

Dvije godine kasnije uslijedilo je pravo veliko investiranje Narodnog sveučilišta u radijsku opremu od 2.415.050 starih dinara, i to u odašiljač, kojeg je izradila i u Đurđevcu instalirala tvornica RIZ iz Zagreba. Tada se uz Marijana Kružića oko rada nove tehnike vrlo predano i ambiciozno brinuo Petar Lenhard (Anđelkin brat). Potom, dvije godine kasnije Radio se zamalo "ugasio" jer, zbog manjka sredstava koje je dotacijama iz gradske blagajne na raspolaganje za svoje poslovanje dobilo Narodno sveučilište u visini od četiri milijuna starih dinara za razdoblje od četiri godine, a kojim je dodijeljena skrb i briga o Radiju, uslijedila tužba Okružnog privrednog suda u Bjelovaru kojom ga tuži RIZ iz Zagreba zbog toga što nije isplaćen odašiljač.

Prema pokazateljima odašiljač je kroz navedene godine svoga rada "zaradio četiri milijuna starih dinara" pa ipak nije oplaćen. U to vrijeme novinar Đurđevačkog vjesnika saznaje da ne postoji nikakva dokumentacija o narudžbi odašiljača, i da je Narodno sveučilište pred zatvaranjem. Na sreću nije loše završilo, a kako jest, najbolje je osjetio tadašnji predsjednik Narodnog sveučilišta Đuka Domišljanović, jedan od najaktivnijih pobornika rada Đurđevačkog radija. Po svemu sudeći najvjerojatnije je određena transakcija "prebijanja" duga, pri čemu su očito pomogli političari jer je Domišljanović bio vrlo utjecajan među Općinskim rukovodećim ljudima. Naknade za obavljanje honorarnih poslova u programu nisu bile osobite pa je, za ilustraciju, Anđelka Lenhard za prvih nekoliko mjeseci svoga rada umjesto novca dobila plišanog medvjeda. Ali entuzijazam je pobjeđivao!

Od 1966. do 1969. godine traje emitiranje prve od niza emisija za mlade, koju je uz niz suradnika pripremao i uređivao Željko Car. Osim navedenog od 1988. bio je nekoliko godina predsjednik Programskog savjeta Radio Đurđevca. U emisiji nazvanoj "Riječ mladih", koja je pratila sve aktivnosti mladih, Drago Markovica je bio u ulozi tehničara, a spikerica je bila Vesna Šabarić.

Početak 1968. godine objavljuje se prva audicija za radijskog spikera na koju se javlja gimnazijalka Vesna Ribarić, i uz Milivoja Tišmu kao tehničara te Dragu Markovicu spikera suradnika oformljuje se prva ozbiljnija postava radijskih djelatnika. Jedna od anegdota iz tog vremena jest i ona vezana upravo uz Vesnu Ribarić koja prilikom jednog privatnog proglašenja, radi smijeha nije mogla u eter pročitati *da je odlutalo šest pura, pet crnih i jedna bijela te da ih vlasnici traže... pa ako netko nešto o njima zna neka javi na adresu...!* Također i primjer kad je Milivoj Tišma u jednoj prostoriji svoje obiteljske kuće u Velikoj Pisanici sastavio novi komandni pult za Radio Đurđevac i po završetku posla ustanovio da ga zbog veličine ne može iznijeti kroz vrata pa je za tu nakanu morao iz zida ispiliti prozor (sve za Radio Đurđevac)!

Tijekom 1968. godine u definiranom programu radio stanice često se nalaze emisije narodnih pjesama. Karakterističan je nastup narodnih ansambala iz Đurđevca koji su netom stekli afirmaciju, "Lengeri", "Markovice", "Gašparići", "Korenići", "Bilogorci", "Brankići", a među mladima rado su slušani nastupi VIS-a "Stellae". Mogle su se slušati i emisije za poljoprivredu (program Radio Zagreba), medicinski savjeti koje je redovito pripremao doktor Petar Bazijanec i niz drugih emisija, ne dužih od 30 minuta.

Podaci o slušanosti tadašnjeg radija djeluju impresivno i procjena je da program prati 150.000 slušatelja. Osim stanovništva komune Đurđevac, pouzdano se znalo da je program rado slušan i u Medimurju, Našicama i Garešnici, osobito nedjeljom. Tolikom broju slušatelja tijekom

1967. godine ponuđeno je, prema izvješću urednika programa, 1.200 sati vlastitog programa, od čega je na želje i pozdrave utrošeno 800 sati, kojima je obuhvaćeno približno 50.000 osoba (toliko je naime tadašnja komuna Đurđevac imala stanovnika op.a.). Urednik napominje da će 1968. godine Radio Đurđevac, kao Centar za informiranje svojim slušateljima, ponuditi kvalitetniji program, jer su u redakciju zaposlili još jednog profesionalnog novinara i jednog daktilografa koji će ujedno biti stalno namješten spiker. Želje i oglasi će se primati u Knjižnici u Đurđevcu, a to će pomoći da čitaonica radi prije i poslije podne. Glavni zadatak Radija i njegovih novinara bit će informiranje stanovništva o svim političkim, kulturnim i društvenim kretanjima u komuni.

Te iste 1968. godine Radio Đurđevac "položio" je još dva značajna ispita, prvi sredinom svibnja, a drugi potkraj listopada. Pošto je odlučeno da će se u sklopu VI. susreta mladih sjeverozapadne Hrvatske izvesti predstava "Napad Turaka na Stari grad" ili "Legenda o Picokima", u radiju se morala snimiti tonska matrica navedene predstave prema zamisli Pavla Mihajlovića, redatelja predstave. Za potrebe predstave, osobito dio kad se "pjetlić" ispaljuje na turske šatore, valjalo je snimiti "kukurikanje pijevca". O tome Cico pripovijeda kako je više puta ustajao prije četiri sata ujutro te s magnetofonom čekao da se susjedov pijetao oglasi i zabilježi "tonski zaštitni znak Radio Đurđevca" koji se koristio sve do 1984. godine. Obnovljena tehnika u radiju zahtijevala je novo snimanje pa je i to učinjeno, a u uporabi je do današnjih dana, punih 20 godina.

Sljedeći uspjeh radija vezan je uz izravan prijenos javnog snimanja emisije "Subotom uvečer" iz dvorane Zadržnog doma koju je pratilo 600 gledatelja što je bio apsolutni rekord posjete Đurđevčana nekom događaju. U glazbenom dijelu emisije nastupilo je nekoliko domaćih sastava te mladih pjevača poput Vlade i Zlatka Mlakara iz Đurđevca te Željka Stankira iz Molvi. Po ocjeni žirija RTZ najuspješniji bio je Vlado Mlakar koji je daljnje natjecanje trebao nastaviti u Osijeku. Program su vodili Ljubo Jelčić, Zdenka Kovačiček, Tomislav Bakarić i Vesna Ribarić.

Iz Velikog Trojstva kao profesor je došao raditi Josip Biškup s novinarskim iskustvom iz Vjesnika i Bjelovarskog lista pa je to rezultiralo kvalitetnim pomakom u informativnom dijelu programa. Osim uspostavljene suradnje s Radio Zagrebom, više od godine dana Radio Đurđevac je razmjenjivao različite emisije i s Radio Koprivnicom. Prof. Biškup je u to vrijeme nastojao pronaći rješenje kako povećati područje čujnosti radija, no uz sva pozitivna nastojanja čelnog čovjeka Skupštine općine Vladimira Cara, nije bilo političkog sluha niti dobre volje s Republičkog nivoa, gdje su se takve odluke u pravilu i donosile. Đurđevačka "radijska" godina rada Josipa Kurtaka, urednika programa, obilježena je osim navedenih uspjeha i osobnim angažmanom u izvršavanju, osmišljavanju i vođenju emisija namijenjenih poljoprivrednicima.

Tijekom 1969. godine, čelni čovjek Narodnog sveučilišta Franjo Mramor, koji po odlasku prof. Biškupa i Kurtaka, traži od Općinskih vlasti dopuštenje da zaposli novog urednika programa te spikera. To mu uspijeva 1. veljače te godine kada je na neodređeno vrijeme primljen Tomo Srebrnar na mjesto urednika, prema Rješenju što ga je izdala Radna zajednica Narodnog sveučilišta Đurđevac i Marija Petrović na mjesto službenog spikera radija. Početkom 70.-tih u radio dolazi i Anđela Lenhard. Tako nastaje vrijeme kada se Radio Đurđevac definitivno profilira u informativno-zabavni medij, postaje ozbiljna društvena institucija do čijega se stava i mišljenja drži.

S početka sedamdesetih radio doživljava značajne promjene preseljenjem na novu adresu, na kojoj će ostati gotovo 30 godina, đurđevačku tvrđavu "Stari grad". Početkom siječnja 1970. godine RTV-Zagreb u Đurđevcu obavlja "radio mjerenja" u vezi traženja dozvole za postavljanje jačeg (1 KW) odašiljača, kojim se udovoljilo pokrivanju kruga radijusa od najmanje 25 kilometara

ako se želi postići čujnost i u najudaljenijem selu na području općine Đurđevac. Tako je već 24. siječnja te godine odlučeno da lokacija za postavljanje nove SV antene bude u neposrednoj blizini tvrđave i da se dotadašnja frekvencija od 1313 kHz, na kojoj se do tada emitiralo, zamijeni novom od 1016 kHz koja neće ometati Radio Našice i Radio Novu Gradišku. Ubrzo se Radio Đurđevac mogao slušati vrlo "čisto" i daleko, bez smetnji te postao dovoljno respektabilan da ga se ustroji kao Informativni centar Đurđevac.

Teškoća je ipak bilo ponajviše tehničke naravi u režiji radija zbog česte "neposlušnosti" gramofona ili magnetofona. Uzrok tome je bilo brzopleto i nekompletirano postavljanje uređaja u nove prostore, ali nakon izvjesnog vremena sve se opet dovelo u red pa su se bez poteškoća mogle slušati LP Gabi Novak, Claudia Ville, Sinatre. U programu se sve češće mogu slušati izravna javljanja i govorne emisije s različitih lokacija, osobito prvi sportski prijenosi, koje kao urednik inicira Tomo Srebrnar i njegovi ozbiljniji vanjski suradnici Martin Mihalđinec, Zdravko Šimunić i Željko Stankir. Radio Đurđevac je uskoro, u svojstvu suradnika, dobio i prvog muzičkog urednika, a to je bio Ivica Hanžek profesor glazbenog odgoja.

U vrijeme 70-tih mnoge seoske radiostanice su se ugasile, među njima i vrlo popularna Radio Kapela poznata po, često višednevnom, emitiranju želja i pozdrava. Istovremeno su na adresu Radio Đurđevca svakodnevno pristizale najnovije singlice i sve više longplejki pa se tako počela stvarati jezgra fonoteke koja će u drugoj polovici sljedećeg desetljeća brojiti približno 30.000 naslova, što je respektabilna brojka za radio lokalnog karaktera. Radio Đurđevac zapošljava još jednog radnika u stalni odnos, a to je Milivoj Kos-Mimi iz Pitomače, na radno mjesto tonskog realizatora. Sada sa dva profesionalna novinara i s tehničarom te uz brojne suradnike radio dobiva ozbiljne programske konture identične onima na ondašnjem Radio Zagrebu.

U Genevi se u to vrijeme priprema "dan F", odnosno dokument prema kojem će se od 23. studenoga 1978. godine promijeniti frekvencije svih radio stanica koje emitiraju program na srednjevalnom području. I doista navedenoga datuma u vremenu od 09,00 do 16,00 sati na novoj frekvenciji od 1.215 kHz mogao se slušati đurđevački radio u poboljšanim okolnostima, bez velikih šumova te smetnji čemu su inače te valne dužine podložne.

Sljedeće godine, na zahtjev Informativnog centra, Općinski sekretarijat za narodnu obranu Đurđevac šalje u RIZ Zagreb (ovaj proizvođač je imao preporuku Republičkog sekretarijata za narodnu obranu) uvjerenje u svrhu kompletiranja Tehničke dokumentacije za dobivanje dozvole za postavljanje FM odašiljača snage 300 W. To je značilo poboljšanje u smislu "kristalno" jasne čujnosti radijskog programa. Godinu dana kasnije uz srednji val, Radio Đurđevac, s postavljenim novim odašiljačkim antenama na krovu tvrđave sluša se na UKV području od 87,6 MHz. Dvije godine kasnije dobra čujnost podiže se na još bolju s još većim dometom signala, postavljanjem novog antenskog sustava na silose Poljoprivredne zadruge Đurđevac. Direktor Narodnog sveučilišta, u sastavu kojega je Radio, jest Željko Krajačić. On se ne zaustavlja samo na kvalitetnoj čujnosti, već te okolnosti želi oplemeniti programom koji će se proizvoditi na što kvalitetnijoj, profesionalnoj audio opremi, koju je radio difuzija u početku 80.-tih poznavala na prostorima ondašnje Jugoslavije. I u tome u potpunosti uspijeva pa Radio Đurđevac po tehničko-tehnoškim rješenjima i opremljenosti, nakon dvije godine intenzivnih radova na preuređenju dotadašnjih radijskih prostora u Starom gradu, počinje emitirati stereo program. Za svoj 20.-ti rođendan Radio Đurđevac je postao ogledna radijska kuća lokalnog karaktera na prostoru tadašnje SR Hrvatske. Bilo je to 1984. godine.

U međuvremenu, u jesen 1981. godine u programu radija pojavljuje se još jedan ugodan i rijetko radiofoničan glas! Nakon održane audicije na radiju se, najprije kao spiker, upošljava Marinko Ivanišević s petogodišnjim iskustvom na tim poslovima, surađujući u tadašnjem Radio Bjelovaru. Njegovim dolaskom započinje prava eksplozija novih emisija i sukladno tome mladih suradnika. Među njima je i Maja Talaić iz Novigrada Podravskog, koja je bila prva ženska tonska realizatorica u lokalnom radiju u Hrvatskoj. Maja Talaić bila je toliko vješta u tom poslu da je primjerice u svakom trenutku znala, pod kojim se brojem nalazi zavedena bilo koja od približno 24 tisuće pjesama koliko je tadašnja fonoteka posjedovala. To se osobito odrazilo u brojnim kontakt programima prilikom čega su slušatelji na telefonskoj liniji imali dojam da se popis pjesama, s obzirom na brzinu reagiranja, u radiju već vodi kompjuterski ili na nekakav tome sličan način. Bez pretjerivanja, Maja je bila "hodajuće računalo". Osim nje, u Radio Đurđevac početkom 1983. godine dolazi Željko Vinković, koji privatno posjeduje veliku fonoteku. Osim navedenog jedini ima zbirku pojedinih, presnimljenih, emisija iz programa đurđevačkog radija, a najstariji tonski zapis je dio Privatnog proglasa emitiran 1978. godine.

Tih godina Radio Đurđevac, zahvaljujući Ivaniševićevom entuzijazmu uz Radio Veliku Goricu i Radio Samobor, postaje treći radio u Hrvatskoj koji je počeo emitirati vlastiti Noćni program kojeg je pripremalo desetak mladih suradnika. Slušatelji su mogli saznati što se događa u zemlji i svijetu u izravnim javljanjima noćnog dežurnog urednika u DESKu Vjesnika, kao i javljanja reportera Radio Beograda i Radio Sarajeva. U jesen 1984. godine Ivanišević s kolegama iz Virovitice, Koprivnice, Križevaca i Ludbrega, a od 1986. godine i Daruvara, Bjelovara te Čazme, započinje zajedničku tjednu emisiju "Studio 55" koja je trajala daljnjih šest godina, a emitirala se svake nedjelje u 11,00 sati u svim radio stanicama istovremeno.

Iza Željka Vinkovića, kao glazbeni suradnik i urednik glazbenih emisija došao je Miroslav Pokrivko koji je iz Radio Zagreba za Radio Đurđevac donio na profesionalno opremljenim vrpca-ma stotine "stranih hitova" što je slušanost đurđevačkog radija izdiglo s nivoa običnog lokalnog radija. Potom dolaze novi suradnici kao iz čarobne kutije: Jadranka Katić, Dražen Marek, Tanja Popec, Dragan Petrović, Danijela Prlić, Ivica Kopljarević, Martin Trepotec, Marijana Miholek, Vladimir Horvat, Martin Carek... i mnogi drugi.

U programima Radija u zadanim i redovitim emisijama pojavljivali su se mnogobrojni specijalizirani suradnici za pojedina područja poput politike, ekonomije, poljoprivrede zdravstva, književnosti, likovnog stvaralaštva, sporta, glazbe i drugih društvenih djelatnosti. Taj dio emisija najčešće su pripremali i organizirali Tomo Srebrnar i Anđelka Lenhard Antolin, u to vrijeme Glavna i odgovorna urednica. Željko Krajačić bio je direktor Narodnog sveučilišta do 1986. godine, a naslijedio ga je Ivica Plazek koji je tu dužnost obavljao sve do sredine svibnja 1988. godine, da bi potom na to mjesto došao Željko Turković. Njemu pripada značajno mjesto u povijesti đurđevačkog radija, jer je u svom mandatu započeo i privedo svršetku posao uspostavljanja i izgradnje profesionalnog antensko odašiljačkog sustava. Stjecajem sretnih okolnosti Željko Turković tada upoznaje Vladimira Jakovinu, poduzetnika iz Istočne Slavonije koji Radio Đurđevcu pruža ruku poslovne suradnje i u 99 postotnom iznosu, ili tadašnjih 120.000 DM, financira izgradnju antenskog sustava. Po prvi puta u postojanju Radio Đurđevca taj je sustav postavljen na lokaciji izvan grada, u predjelu Veliki Kostanj, koji je radijski signal s novog antenskog stupa visokog 50 metara, a teškog 12 tona, od 17. kolovoza 1993. godine, eksperimentalno raspršio na udaljenost preko 50 kilometara zračne linije. Stručni dio posla vodio je Vladimir Petrović i tvrtka

P.A.E. Professionelle Audio und Video Gerätevertriebsgesellschaft m.b.H. iz Graza. Na realizaciju ovako zahtjevnog i skupog projekta utjecale su sve izraženije tržišne zakonitosti u elektronskim medijima. Željko Turković je istovremeno s izgradnjom sustava započeo i proces pretvorbe i privatizacije radija kojeg je još 1984. OK SSRNH Đurđevac, kao osnivač, ustanovio kao javno glasilo u sastavu Narodnog sveučilišta Đurđevac. Na traženje Agencije za restrukturiranje i razvoj RH učinjena je analiza ekonomske opravdanosti izdavanja radija iz sastava Narodnog sveučilišta.

Pod kraj 1992. godine dolazi novo ime na rukovodeću poziciju radija. Lokalna politika je razvoj situacije oko jedinog informativnog glasila u tzv. đurđevačkoj Podravini, vidjela nešto drugačije. Marijan Bujan postaje novi direktor i zaustavlja se proces pretvorbe i privatizacije pa se radio, sa deset zaposlenih djelatnika, proglašava Javnim poduzećem. Započela je stagnacija u razvojnom smislu, a uskoro su se nastale okolnosti odrazile i na ukupne prihode poduzeća, ali i dohotke djelatnika. Kako su se prema volji glasačkog tijela mijenjale političke vlasti, tako su se mijenjali i direktori i već pod kraj 1994. za direktoricu radija postavljena je Anđela Lenhard Antolin. Njezin mandat traje šest mjeseci pa je nasljeđuje Željko Kožarić čiji mandat traje do rujna 1997. godine, kada se na mjesto direktora, političkom voljom, opet vraća Marijan Bujan.

Pod kraj 90.-tih Zakon o informiranju propisuje mogućnost privatizacije elektronskih medija prodajom cjeline zainteresiranima, na četiri jednaka djela, što se 2001. godine i događa u Radio Đurđevcu. Većinski vlasnik postaje agilni poduzetnik Ivica Šubara koji, ulažući značajna financijska sredstva u konsolidaciju poslovanja te nabavku potpuno nove sofisticirane računalne opreme, radio zaokreće u posve novom pravcu, na osnovama profitabilnosti.

Vizija budućnosti Radio Đurđevca prema razmišljanjima Ivica Šubare jest u regionalizaciji programa i mogućnosti povezivanja više malih radija u jednu cjelinu. Trenutno se posluje s financijskom dobiti, uposlano je osam djelatnika, uz planiranje razvoja djelatnosti i upošljavanja novih ljudi. Prema razmišljanjima Glavnog i odgovornog urednika Marinka Ivaniševića budućnost ovog medija i na ovim prostorima temelji se na sustavnom praćenju tehnoloških postignuća u tom području djelovanja.